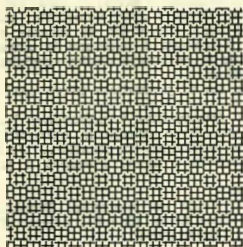

PROLEĆNO OSLOBAĐANJE METAFORA

10-199473671
kod galčinjskog u gostima

PREDLOZI ZA IZMENU OVIH VREDNOSTI

Ograničiti delo situacijom strogo vizuelnom.

Ustanoviti precizniji odnos između dela i ljudskog oka. Ustanoviti bezimenost i jednorodnost forme i odnosa između forme i sadržaja.

Pridati vrednost vizuelnoj nepostojanosti i vremenu percepcije.

Tražiti delo bez-konačno, pa ipak egzaktno, precizno i hotimično.

Usmeriti interes prema novim vizuelnim i promenljivim situacijama zasnovanim na utvrđenim ishodima odnosa delo — oko.

Ustanoviti postojanje fenomenata nedeterminisanih u strukturi i vizuelnoj realnosti dela i počev odatle, zasnovati nove mogućnosti koje će otvoriti nova polja istraživanja.

(Opšte postavke Grupe za istraživanje vizuelne umetnosti, Pariz, 25. oktobra 1961. godine)

6

Čovekova namera da promeni svet porovo je dobila snažnu podršku ne samo u jednoj novoj estetičkoj akciji, već pre svega u preispitivanju temelja sadašnje historijske zbilje i u postavljajući u prvi plan one čovekove empirije i osećajnosti koja objektivno utvrđuje mesto jedne nove plastičnosti, koja otvara mogućnost jedne nove akcije na osnovu već ostvarenih spoznaja savremenog društva i njegove civilizacije. Oznake u pravcu kojih se kreće nova akcija ne nalaze se u katalozima pomodne eklektike, ne sreću se po kilometrima dugim hodnicima međunarodnih salona, u kojima je memla i dosada osvojila duge nizove eksponata jedne čovekove zablude, nisu zasnovane na haletinanim vizijama jedne neshvaćene delatnosti, na fenomenološkim naknadnim konstrukcijama i rekonstrukcijama, na estetičkim platformama i kodifikacijama likovnosti; oznake u pravcu kojih se kreće nova akcija okrenute su područjima gde egzistira još uvek nepoznat svet potencijalno moguće čovekove situacije, pokrenuta prostornost i vremenost jedne kosmičke potencije koja već ulazi u čoveku doručni svet, i koja će tek biti osvojena posredstvom i osmišljenostima čovekovih napora da se ostvari nova egzistencijalna čovekova realnost. Scenifikacijom stvaralačkog postupka, prevazilaženjem okvira jedne klasične opredeljenosti ka svojoj unutrašnjosti, prema stvaranju dela sa orijentacijom ka dešavanju, ka procesualnosti njegovog postojanja i vremenskog dešavanja, delo postaje sposobno da uspostavlja potpuno novu socijalnu funkciju svoga prisustva. Nova socijalna funkcija istovremeno definiše pravce u kojima se kreće nova akcija. Kako je već rečeno bitna praksa ovih napora biće moguća jedino osvajanjem prostora i vremena čovekove i društvene egzistencije, pa da se u tim i takvim prostorima smesti mogućnost samog dela, da se u praznin i hladnim danima čovekove bačenosti, da se između ledenih bridova procepa u kom se danas nalazi, otvori pristup svetlosti, i da se njegova bačenost osmisli dovoljnim razlozima sopstvenog dela.

Slobodan MAŠIĆ

Milicu Stankoviću, slikaru
koji ne može izbeći Raspadanje
čovečanstva

Ova je noć od mojih rebara
zato je šuplja
i puna vetra što se otvara
u predelu očnih duplja
gde stražara puna žara
raskučene senke skuplja.

Iz glave mi gladan oblak grize mesec
dok raskošna pustoš sveta
obuzeta cvetom-lešom
što se sav od mirisa isparava
i čudesnom smešom
snage tajni život u trenutku
moju pesmu približava.

Htedoh da uzmem reč koja stvara
ali mi u želji izgore ruka uzimanja
Kroz pejaž napravljen od zvezdanih šara
prode nevidljivo vreme raspadanja.

I tu, u bilju, u začinjenom vazduhu,
u sebi vidim
svetlost podeljenu na lažne ptice
u čijem se nebu crvenim i stidim
zbog bunila u kome gori moje lice.

Ova je noć od mojih rebara
zato je šuplja
i tako stara.

ruža koju ne smem da izgovorim

Ostala mi jedna reč u pupoljku
Sebi kažem: Ne izgovaraj

Ako je pustim
sui će je mirisati
i ostaće bez mirisa

Ako je pustim
sui će je gledati
i ostaće bez boje

Ostala mi jedna reč u pupoljku
Sad sam siguran
da nešto imam

VELIKO DOBA PEPELA I CVETA

Branku Miljkoviću

Bilje uspavano zvezdom i beskrajem
Puno tužnih pohvala poklon letu biva!
Ružo bez straha na tle ovo pala, traje
Noć u mom glasu što doziva
Bilje uspavano zvezdom i beskrajem!

Pohvalo prečiste vatre u dnu suncokreta,
Gle, vetar se udvara ptici od plamena!
Varko praznine, čudno doba pepela i cveta
Otkrih u prostoru između zvezde i kamena!
Pohvalo prečiste vatre u dnu suncokreta!

Cvet izdvojen izvan svog kamena bdi je
I izrasta u lepu i nežnu svetiljku!
Oduzeto ime sveta u prestavnost krije
Ptica koju nikako da doselim u biljku!
Cvet izdvojen izvan svog kamena bdi je!

Dok peva zvezda svi cvetovi traže
Reči bez značenja, ptico izvan pepela i zida. Boje
Tih reči o kako mogu ljubav da ublaže —
Lepoto neuvelog prostora pomenenog rečima koje
Dok peva zvezda svi cvetovi traže!

Bilje uspavano zvezdom i beskrajem
Puno tužnih pohvala poklon leta biva!
Ružo bez straha na tle ovo pala, traje
Noć u mom glasu što doziva
Bilje uspavano zvezdom i beskrajem!

Od cveta do srca pravim most od reči
Da prevedem pesmu što će da me leći
I napovori srce da u dostuhu sa cvetom
Vrati kru u sebe potajnim magnetom!
Dok ptice rasipaju otrov po vazduhu
Živi s rukama od sumpora i leda
Nude mi zdele zatrovanog meda!
Nema ti života! — rekli su mi juče
Al nije mi žao — bar će da me uče
Kad me ko i ostale mrtvoce
Jednog dana zmiže na zemlju izbace!

Al pesma umesto da me leći
Gle puca u mene mirama od reči
I prvi zvezde u srcu i u uhu!
Dok ptice rasipaju otrov po vazduhu
Živi s rukama od sumpora i leda
Nude mi zdele zatrovanog meda!
Nema ti života! — rekli su mi juče
Al nije mi žao — bar će da me uče
Kad me ko i ostale mrtvoce
Jednog dana zmiže na zemlju izbace!

Cvete što sebe prođa, ne izdaj me
Kad te oni što me mrze protiv mene najme!
Kad promađu vazduh pa se obraduju
Ne daj da te sažmu a zatim da truju
Tvoje znanje, pa da te pretvore
U formulu bez ptica!... Kada progovore

Doneo sam ti sviraču
iz koje možeš izdovati
junake zaboravljenih bajki i obalu
sa detinjstvom koje nismo mogli sačuvati.

Već nekoliko noći putujem po tvojoj Varšavi
i slušam muziku ili začaramu kočiju
sa tvojom glavom oko koje kafanski čaršavi
igraju valcer stihova patuljcima
što veseli i šašavi
odlaze kod velikog sata
a onda se vraćaju u slavi bez oćiju
u zamkove napravljene od sunca i blata.

Predlažem mi da se igramo šaha.
Može. Samo pažljivo moramo vući poteze.
Vreme će proći i mi ćemo bez straha
moći da gledamo kako rastu breze.

Sa severa dolazi vetar isuviše hladan.
Zar to nije znak prevremene zime?
Misiš biće hleba? Ja nisam gladan —
gladni su stihovi i rime.

10-199473922
bela crkva u mom povratku

U pećima ravnice košava krstove njiše.
Pod njima umorna četjad u tordom snu svijena.
Oblaci saleću sunce i liju kiše
U oči mi uleće ptica zamagljena.

Da li ovaj stih može bez drveta.
I njegovu usamljenost prema meni žuri
dok se izdvajaju iz vremenskog spleta
Panonskih ostrva biljni kosturi.

Iz moje svesti izleti zvezda nad šumom suncokreta —
i negde u njenom svetlu zavrta stepski puk.
U trenutku sagledah velika slovenska leta.
Čutim uhvaćen u sliku, u miris i zvuk.

Pun čežnje stigoh u Belu Crkvu pre noći.
U njenom niskom nebu ljudsku ljubav shvatih.
Da li ću opet tom saznanju doći —
Kada oči sklopim svojoj se daljnji vratih.

RADOMIR ANDRIĆ

Vatre otisnute u svet izvan sveta
Vrati kru u srce uz pomoć magneta!
Kad budeš prevaziđen dnom metaforom
Opasnije zapevaj, cvete, nad drugim izvorom ...

Opevah zvezde, ptice i pomore! ...
Vatra me u prisustvu biljaka i kiše
Primora da zbog toga što sam natpevao more
Progonstvo u podzemlje potpišem! ...

O kakve okrutnosti počini nada mnom čije
Srce još uvek najbolje uvežbano nije!

Jo, evo, već ležim pod zemljom i dišem
Na ružu s korenim ispod leve mi sise! ...
Gle, u cvet slazi zvezda da mi dah miriše
I da u svet emituje podzemne mirise! ...

10-199615495
mirno disanje u cvet koji se približava

A. Ristoviću

Neodbranjena mirisom jedna ruža peva
Sa zvezdom što prebode sjaj i naglo proglasi
Smisao prerašavanja! Joj, pokušava ali ne uspeva
Da se prometne u plod i pesmom se spasi
Ptica što doziva budućnost i peva! ...

Na promaji između mirisa i cveta
Jedino još mogu vodu čarobnu da ljubim! ...
Svoju biljnu, mudrost rasu iznad sveta
U kom ružu mora i smeh svoj izgubih
Biljni sezam otvoren u korenu cveta! ...

Kao dva vremena izvan retoričnosti pesme
Podmećem mora vatri ko jedina jemstva! ...
Zvezda izvan koje ne počinje ništa htela bi al ne sme
Da mirisom bilja dovede čula do savršenstva
Kao dva vremena izvan retoričnosti pesme!

Ko što svoju kad pati oseti
Tako obećanjem zruke ugušuje
Ptica kojoj kroz glavu i kosti leti
Voda dok oseća lekove kojima se truje
Ko što svoju glavu kad pati oseti! ...

Gle, osvetljen pticom u cvetu prebivam!
Srce mi izlazi medj bilje i gori nedorečeno! Nesnu
U osvetljenom plodu, evo: vatra u sebi otkrivam
Nasuprot lobanje što naglo se uzida u pesmu!
Dok osvetljen pticom u cvetu prebivam

Neodbranjena mirisom jedna ruža peva
Sa zvezdom što prebode sjaj i naglo proglasi
Smisao prerašavanja! Joj, pokušava ali ne uspeva
Da se prometne u plod što pesmom se spasi
Ptica što doziva budućnost i peva! ...

MILADIN VUKOSAVLJEVIĆ